

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ

I. Π.

Κατά

Ελλάδας

(Προσφυγή αρ. 45847/09)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

24 Οκτωβρίου 2013

Η απόφαση αυτή θα γίνει οριστική υπό της προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 44§2 της Σύμβασης. Μπορεί να επέλθουν ορισμένες αλλαγές ως προς την μορφή.

Στην υπόθεση Ι. Π. κατά Ελλάδος,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), συνεδρίασε σε Τμήμα με την ακόλουθη σύνθεση:

Isabelle Berro-Lefèvre, Πρόεδρος,
Mirjana Lazarova Trajkovska,
Julia Laffranque,
Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,
Erik Møse,
Ksenija Turković,
Dmitry Dedov, Δικαστές,
και με την σύμπραξη του Søren Nielsen, Γραμματέα Τμήματος,

Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο την 1^η Οκτωβρίου 2013,

Εξέδωσε την παρούσα απόφαση, που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από την προσφυγή αρ. 45847/09 που κατέθεσε ένας Έλληνας υπήκοος κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, ο κ. Ι. Π. («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε στο Δικαστήριο στις 19 Αυγούστου 2009 σύμφωνα με το άρθρο 34 της Σύμβασης Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).
2. Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από τους δικηγόρους Αθηνών Β.Δημακόπουλο και Σ.Αγγελή. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους πληρεξουσίους της, την κ. Κ.Παρασκευοπούλου, Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και τον κ. Ι.Μπακόπουλο, Δικαστικό Πληρεξούσιο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.
3. Ο προσφεύγων επικαλείται ειδικότερα παραβίαση του άρθρου 6§§1 και 3(α), (γ) και (δ) της Σύμβασης.

4. Στις 31 Αυγούστου 2011, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση. Σύμφωνα με το άρθρο 29 §1 της Σύμβασης αποφασίστηκε ότι το Τμήμα θα αποφανθεί συγχρόνως επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

I. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1962 και είναι κάτοικος Αθηνών.

6. Κατηγορούμενος για πλαστογραφία, πλαστογραφία μετά χρήσης και υφαρπαγή ψευδούς βεβαίωσης, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του υποπλοιάρχου του λιμενικού που διεξήγαγε την ανάκριση, στις 26 Απριλίου 1994, παρατηρήσεις για την υπεράσπισή του. Στις παρατηρήσεις αυτές ανέφερε ως διεύθυνση κατοικίας την οδό Ευπαλίνου αρ. 9 στην Αθήνα. Την ίδια διεύθυνση είχε δηλώσει και στην προκαταρκτική εξέταση στις 16 Μαρτίου 1994.

7. Στις 27 Δεκεμβρίου 1995, ο προσφεύγων κλήθηκε να παραστεί ενώπιον του Πλημμελειοδικείου Πειραιά στην δικάσιμο της 20^{ης} Φεβρουαρίου 1996. Ο αρμόδιος για την επίδοση επιμελητής επειδή δεν βρήκε τον προσφεύγοντα ούτε συγγενή του στην διεύθυνση που είχε δηλώσει (Ευπαλίνου 9) και καθώς πληροφορήθηκε ότι είχε μετακομίσει ακολούθησε την διαδικασία που προβλέπεται για τα πρόσωπα αγνώστου διαμονής και κατέθεσε την κλήση στο Δημαρχείο Αθήνας.

8. Στις 20 Φεβρουαρίου 1996, το Πλημμελειοδικείο Πειραιά καταδίκασε τον προσφεύγοντα με ποινή φυλάκισης έντεκα μηνών με δυνατότητα μετατροπής σε χρηματική ποινή για πλαστογραφία, πλαστογραφία μετά χρήση και υφαρπαγή ψευδούς βεβαίωσης κατ'εξακολούθηση.

9. Το αποδεικτικό κοινοποίησης της απόφασης του Πλημμελειοδικείου φέρει την ημερομηνία 25 Νοεμβρίου 1997. Ωστόσο, καθώς ο αρμόδιος για την επίδοση δικαστικός επιμελητής δεν βρήκε στην δηλωθείσα διεύθυνση

κατοικίας του προσφεύγοντος ούτε τον ίδιο το προσφεύγοντα ούτε κανένα από τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 156 §1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, κοινοποίησε την απόφαση στον υπάλληλο του Δήμου Αθηναίων που προβλέπεται από το άρθρο 156 §2 του ίδιου Κώδικα, ο οποίος και τοιχοκόλλησε την απόφαση στο δημόσιο χώρο που προβλέπεται για τον σκοπό αυτό.

10. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι έλαβε γνώση της απόφασης τελείως τυχαίως, στις 30 Δεκεμβρίου 2006, όταν έκανε αίτηση έκδοσης διαβατηρίου.

11. Στις 4 Ιανουαρίου 2007, άσκησε έφεση κατά της απόφασης. Στην έφεσή του επικαλούνταν την ακυρότητα της επίδοσης λόγω του ότι έγινε σύμφωνα με την διαδικασία που προβλέπεται για τα πρόσωπα αγνώστου διαμονής και όχι στην διεύθυνση που γνώριζαν οι δικαστικές αρχές. Ανέφερε ως διεύθυνση κατοικίας του την οδό Φίλωνος αρ. 86 στον Πειραιά.

12. Στις 6 Φεβρουαρίου 2007, το Εφετείο Πειραιά απέρριψε την έφεση ως εκπρόθεσμη. Έκρινε ότι ο προσφεύγων ήταν πρόσωπο αγνώστου διαμονής από τις 27 Δεκεμβρίου 1995. Αυτό επιβεβαιωνόταν και από τον δικαστικό επιμελητή που τον αναζήτησε στην Αθήνα, στην οδό Ευπαλίνου αρ. 9 και ο οποίος διαπίστωσε ότι ούτε ο προσφεύγων ούτε κάποιος από τα πρόσωπα από αυτά που αναφέρονται στο άρθρο 156 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας δεν διέμενε στην διεύθυνση αυτή και ότι ο προσφεύγων δεν είχε δώσει καμία πληροφορία για τη νέα του διεύθυνση.

13. Στις 16 Μαΐου 2007, ο προσφεύγων άσκησε αναίρεση. Οι λόγοι αναίρεσής του θεμελιωνόντουσαν στην έλλειψη αιτιολογίας της απόφασης του Εφετείου σχετικά με την ακυρότητα της επίδοσης της απόφασης, στο ότι δεν ελήφθησαν υπόψη ορισμένα αποδεικτικά μέσα και στην παραβίαση του άρθρου 2 του Πρωτοκόλλου αρ. 7. Στην αίτηση αναιρέσεως και στις συμπληρωματικές παρατηρήσεις τις 18^{ης} Φεβρουαρίου 2008, εξέθετε ότι η

επίδοση έγινε κατά παράβαση των οικείων διατάξεων του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και υπογράμμισε ότι η επίδοση της απόφασης έπρεπε να είχε γίνει με θυροκόλληση στην κατοικία του και ότι, εν πάση περιπτώσει, η επαγγελματική του διεύθυνση στην οδό Φίλωνος αρ. 133, στον Πειραιά, ήταν ήδη γνωστή στις αρχές. Υπογράμμισε επίσης ότι η απόφαση του Εφετείου δεν ανέφερε ότι είχε παραλείψει να δηλώσει μεταβολή διεύθυνσης κατά παράβαση του άρθρου 273 §1(γ) του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ή ότι η νέα του διεύθυνση δεν ήταν γνωστή στην Εισαγγελία.

14. Με απόφαση της 20^{ης} Φεβρουαρίου 2009, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αναίρεση. Έκρινε ότι το Εφετείο είχε αιτιολογήσει επαρκώς την απόφασή του. Έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι το Εφετείο δεν όφειλε να αιτιολογήσει περαιτέρω την απόφασή του, δεδομένου ότι ο προσφεύγων δεν είχε διευκρινίσει στην έφεσή του αν είχε ενημερώσει την Εισαγγελία (και με ποιον τρόπο) για την διεύθυνσή του, αλλά είχε απλώς υποστηρίξει αορίστως ότι είχε γνωστή διεύθυνση.

II. ΤΟ ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

15. Οι σχετικές διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ορίζουν τα εξής:

Άρθρο 155.-Επίδοση

- 1. *Η Επίδοση γίνεται με παράδοση του εγγράφου στα χέρια του ενδιαφερομένου από (...) δικαστικό επιμελητή (...). Αν αυτός που κάνει την Επίδοση δεν βρίσκει τον ενδιαφερόμενο στον τόπο της διαμονής ή της κατοικίας του ή του καταστήματος ή του εργαστηρίου ή του γραφείου όπου ασκεί το επάγγελμά του, εγχειρίζεται το έγγραφο σε κάποιον από εκείνους που, έστω και προσωρινά, διαμένουν μαζί του (...) ή σε κάποιον από όσους είναι στο κατάστημα ή στο εργαστήριο ή στο γραφείο.*

2. *(...) Εάν κανένα από τα πρόσωπα της προηγούμενης παραγράφου δεν βρίσκεται στην κατοικία [του ενδιαφερομένου], όποιος κάνει την επίδοση επικολλά το έγγραφο στην πόρτα της κατοικίας ενώπιον μάρτυρα (...)*»

Άρθρο 156- Επίδοση σε πρόσωπα άγνωστης διαμονής

.- 1. Αν το πρόσωπο στο οποίο πρόκειται να γίνει επίδοση απουσιάζει από τον τόπο της κατοικίας του και η διαμονή του είναι άγνωστη, η επίδοση του εγγράφου γίνεται στο σύζυγό του ή, αν δεν υπάρχει σύζυγος, σε έναν από τους γονείς ή τους αδελφούς ή σε άλλους συγγενείς (...)

2. Αν δεν βρεθεί κανείς από τους παραπάνω συγγενείς στον τόπο της κατοικίας του αποδέκτη της Επίδοσης, αυτή γίνεται προς το δήμαρχο ή το δημοτικό υπάλληλο (...) οι οποίοι αναλαμβάνουν την υποχρέωση να φροντίσουν για την τοιχοκόλληση του εγγράφου που τους επιδόθηκε σε ένα από τα δημοσιότερα σημεία

Άρθρο 273- Εξέταση κατηγορουμένου

1. α) Όταν ο κατηγορούμενος εμφανιστεί ενώπιον του ανακριτή ή του εισαγγελέα, του πταισματοδίκη ή του ειρηνοδίκη που ενεργεί την προανάκριση ή των ανακριτικών υπαλλήλων που προβλέπουν τα άρθρα 33 και 34, αυτοί είναι υποχρεωμένοι να εξακριβώσουν τα στοιχεία της ταυτότητας του (...) προσκαλώντας τον ταυτόχρονα να δηλώσει την τωρινή διεύθυνση της κατοικίας του ή της διαμονής του (...) Τα στοιχεία αυτά καταχωρίζονται στην έκθεση της απολογίας. γ) Η δήλωση ως προς τη μεταβολή της κατοικίας ή της διαμονής, μαζί με την ακριβή διεύθυνση, πρέπει να γίνεται εγγράφως στον εισαγγελέα που άσκησε την ποινική δίωξη ή, (...) στον εισαγγελέα του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η υπόθεση. (...) δ) Εκείνος που ενεργεί την ανάκριση ή την προανάκριση υπενθυμίζει στον κατηγορούμενο την υποχρέωσή του, κατά το προηγούμενο εδάφιο και τις συνέπειες σε περίπτωση παράλειψης, μνημονεύοντας ρητά το γεγονός αυτό στην έκθεση της απολογίας (...)».

16. Ως πρόσωπο «αγνώστου διαμονής» θεωρείται κάθε πρόσωπου που, κατά την επίδοση, δεν είναι δυνατόν να ανευρεθεί στην υποτιθέμενη διεύθυνσή του, και του οποίου η τωρινή διεύθυνση διαμονής δεν είναι γνωστή στην δικαστική αρχή που διατάσσει την επίδοση του εγγράφου (ΑΠ 436/1995, ΠοινΧρον. 1995, 756, ΑΠ 167/1998, ΠοινΧρον. 1998, 792, ΑΠ

169/1998, Ποινική Δικονομία 1998, 652). Ο Άρειος Πάγος έκρινε ότι η επίδοση κλήσης ή δικαστικής απόφασης είναι άκυρη αν ο κατηγορούμενος δεν αναζητήθηκε στην διεύθυνση κατοικίας του και αν εφαρμόστηκε απευθείας η διαδικασία επίδοσης σε πρόσωπα αγνώστου διαμονής στην κλήση ή την δικαστική απόφαση (ΑΠ 941/1987, ΠοινΧρον. 1997, 785).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6§1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

17. Ο προσφεύγων επικαλείται το άρθρο 6§1 και 6§3 (α), (γ) και (δ) της Σύμβασης και παραπονείται για παραβίαση του δικαιώματός του σε δίκαιη δίκη και του δικαιώματος πρόσβασης σε δικαστήριο λόγω του ότι οι επιδόσεις της κλήσης για εμφάνιση ενώπιον του Πλημμελειοδικείου και της καταδικαστικής απόφασης έγιναν με την διαδικασία επίδοσης σε πρόσωπα αγνώστου διαμονής ενώ η διεύθυνσή του ήταν γνωστή στις δικαστικές αρχές. Τα σχετικά άρθρα ορίζουν τα εξής:

«1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικάως, δημοσία και εντός λογικής προθεσμίας υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου, νομίμως λειτουργούντος, το οποίον θα αποφασίση (...) επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως.

(...)

3. Ειδικότερον, πας κατηγορούμενος έχει δικαίωμα:

α) όπως πληροφορηθή, εν τη βραχυτέρα προθεσμία εις γλώσσαν την οποίαν εννοεί και εν λεπτομερεία την φύσιν και τον λόγον της εναντίον του κατηγορίας,

(...)

γ) όπως υπερασπίση ο ίδιος εαυτόν ή αναθέση την υπεράσπισίν του εις συνήγορον της εκλογής του, εν ή δε περιπτώσει δεν διαθέτει τα μέσα να πληρώση συνήγορον της εκλογής του, εν ή δε περιπτώσει δεν διαθέτει τα μέσα

να πληρώση συνήγορον να του παρασχεθή τοιούτος δωρεάν, όταν τούτο ενδείκνυται υπό του συμφέροντος της δικαιοσύνης,

δ) να εξετάση ή ζητήση όπως εξετασθώσιν οι μάρτυρες κατηγορίας και επιτύχη την πρόσκλησιν και εξέτασιν των μαρτύρων υπερασπίσεως υπό τους αυτούς όρους ως των μαρτύρων κατηγορίας,

(...)).».

18. Ο προσφεύγων επικαλείται πρώτον παραβίαση του άρθρου 6§§1 και 3 (α), (γ) και (δ) λόγω του ότι η κλήση και η επίδοση της απόφασης του Πλημμελειοδικείου έγιναν με την διαδικασία επίδοσης σε πρόσωπα αγνώστου διαμονής ενώ είχε δηλώσει την διεύθυνσή του στις αρχές στο στάδιο της ανάκρισης της υπόθεσής του. Συνάγεται ότι η τοιχοκόλληση της απόφασης σε δημόσιο χώρο δεν ήταν ένας έγκυρος τρόπος κοινοποίησης και ότι η προθεσμία για την άσκηση έφεσης δεν άρχισε να τρέχει. Ο προσφεύγων υποστηρίζει επίσης, ότι ο Άρειος Πάγος δεν απάντησε στον λόγο αναίρεσης σύμφωνα με τον οποίο η επίδοση της κλήσης και της απόφασης ήταν άκυρη.

19. Δεύτερον, ο προσφεύγων επικαλείται παραβίαση του δικαιώματος πρόσβασης σε δικαστήριο που προστατεύεται από το άρθρο 6§1. Ως προς το θέμα αυτό, υποστηρίζει ότι ο Άρειος Πάγος δεν εξέτασε τους λόγους αναίρεσης σχετικά με α) την ακυρότητα της επίδοσης της κλήσης και της απόφασης, που έγιναν με την διαδικασία για τα πρόσωπα αγνώστου διαμονής, ενώ υπήρχε διεύθυνση γνωστή στις αρχές, β) σχετικά με την παραβίαση του δικαιώματος πρόσβασης σε δικαστήριο καθώς και του άρθρου 2 του Πρωτοκόλλου αρ. 7, γ) σχετικά με το ότι οι αρχές γνώριζαν την επαγγελματική του διεύθυνση και ότι οι επιδόσεις έπρεπε να γίνουν στην διεύθυνση αυτή.

20. Τρίτον, ο προσφεύγων επικαλείται παραβίαση του άρθρου 6 §1 επειδή τα εθνικά δικαστήρια δεν αιτιολόγησαν επαρκώς τις αποφάσεις τους. Πρώτον, το Εφετείο δεν αποφάνθηκε επί της επικαλούμενης ακυρότητας

της επίδοσης της κλήσης, δεν ανέφερε σε ποια αποδεικτικά στοιχεία βασίστηκε για να πάρει την απόφασή του και δεν έλαβε υπόψη του ορισμένα στοιχεία που ο προσφεύγων θεωρούσε ως σημαντικά. Δεύτερον, ο Άρειος Πάγος δεν απάντησε στους λόγους αναίρεσης σχετικά με την ακυρότητα της επίδοσης της κλήσης και όλων των μεταγενέστερων πράξεων.

21. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι διάφορες αυτές αιτιάσεις αφενός συμπίπτουν και αφετέρου στηρίζονται στα ίδια γεγονότα: στην εφαρμογή της διαδικασίας επίδοσης σε πρόσωπα αγνώστου διαμονής, που οδήγησε σε μία καταδίκη *in absentia*, και στην αδυναμία του προσφεύγοντος να υπερασπίσει τον εαυτό του κατά των εναντίον του κατηγοριών, ιδίως λόγω του ότι το Εφετείο και ο Άρειος Πάγος απέρριψαν τις προσφυγές τους.

22. Στον βαθμό που οι προϋποθέσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 6 της Σύμβασης αφορούν ιδιαίτερες πτυχές του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη, το οποίο προστατεύεται από την παράγραφο 1, το Δικαστήριο θα εξετάσει το σύνολο των αιτιάσεων του προσφεύγοντος συγχρόνως υπό το πρίσμα του συνδυασμού των δύο αυτών κειμένων (βλ. ιδίως *Van Geyselhem κατά Βελγίου* [GC], αρ. 26103/95, §27, CEDH 1999-I, *Krombach κατά Γαλλίας*, αρ. 29731/96, §82, CEDH 2001-II).

A. Ως προς το παραδεκτό

1. Μη εξάντληση των εθνικών ενδίκων μέσων

23. Πρώτον, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων δεν εξάντλησε τα εθνικά ένδικα μέσα λόγω του ότι δεν βασίστηκε ενώπιον του Αρείου Πάγου στο άρθρο 6§§1 και 3 της Σύμβασης ή επειδή δεν επικαλέστηκε επί της ουσίας την παραβίαση του δικαιώματός του σε δίκαιη δίκη και των δικαιωμάτων υπεράσπισής του.

24. Ο προσφεύγων ανταπαντά ότι προέβαλε στην αίτηση αναίρεσής του επί της ουσίας την προσβολή του δικαιώματός του σε δίκαιη δίκη.

Υπογραμμίζει ότι σύμφωνα με την νομολογία του Αρείου Πάγου, η παραβίαση του άρθρου 6 δεν αποτελεί αυτόνομο λόγο αναίρεσης, αλλά εξετάζεται *in concreto* επ' ευκαιρία της εξέτασης ενός από τους λόγους αναίρεσης που προβλέπονται από τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

25. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο κανόνας εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων πρέπει να εφαρμόζεται με ορισμένη ελαστικότητα και χωρίς υπερβολικό φορμαλισμό, αλλά ότι δεν απαιτεί μόνον την προσφυγή στα αρμόδια εθνικά δικαστήρια και την άσκηση προσφυγών για την αμφισβήτηση μιας επίδικης δικαστικής απόφασης που έχει ήδη εκδοθεί και που υποτίθεται ότι παραβιάζει δικαίωμα που προστατεύεται από την Σύμβαση : απαιτεί, καταρχήν, να προβάλλονται στα ίδια αυτά δικαστήρια, τουλάχιστον επί της ουσίας και με τους τύπους και εντός των προθεσμιών που προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο, οι αιτιάσεις που πρόκειται να προβάλει στην συνέχεια ο ενδιαφερόμενος σε διεθνές επίπεδο (βλ. μεταξύ πολλών άλλων, *Fressoz et Roire κατά Γαλλίας*, [GC], αρ. 29183/95, §37, CEDH 1999-I, *Αζίνας κατά Κύπρου* [GC], αρ. 56679/00, §38, CEDH 2004-III).

26. Ωστόσο, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι στην αίτηση αναίρεσής του, ο προσφεύγων παραπονιόταν για την έλλειψη αιτιολογίας της εφετειακής απόφασης σχετικά με την ακυρότητα της επίδοσης της απόφασης, σχετικά με το ότι δεν ελήφθησαν υπόψη ορισμένα αποδεικτικά μέσα και σχετικά με την παραβίαση του άρθρου 2 του Πρωτοκόλλου υπ' αρ. 7. Στις συμπληρωματικές παρατηρήσεις του, υποστήριζε ότι η επίδοση έγινε κατά παράβαση των οικείων διατάξεων του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και υπογράμμιζε ότι η κατοικία του (είτε πρόκειται για την ιδιωτική κατοικία, στην οδό Ευπαλίνου 9-είτε για την επαγγελματική) ήταν γνωστή στις αρχές και ότι η επίδοση της απόφασης έπρεπε να είχε γίνει με τοιχοκόλληση στην πόρτα της κατοικίας του. Υπογράμμιζε επίσης, ότι η εφετειακή απόφαση δεν συμπεράνε την παράλειψη του να δηλώσει σύμφωνα με το άρθρο 273§1

27. Το Δικαστήριο κρίνει ότι ο προσφεύγων, χωρίς να βασίζεται ρητώς στο άρθρο 6 της Σύμβασης, αντλούσε από το εθνικό δίκαιο της χώρας του επιχειρήματα που ισοδυναμούσαν με καταγγελία επί της ουσίας τις προσβολής των δικαιωμάτων που επικαλείται τώρα ενώπιον του Δικαστηρίου. Έδωσε έτσι στον Άρειο Πάγο την ευκαιρία να αποφύγει ή να επανορθώσει τις επικαλούμενες παραβιάσεις, σύμφωνα με τον σκοπό του άρθρου 35 §1.

Επομένως, η ένσταση θα πρέπει να απορριφθεί.

2. *Απουσία σημαντικής βλάβης*

28. Δεύτερον, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προσφυγή θα πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτη κατ' εφαρμογήν του νέου κριτηρίου του άρθρου 35 §3(β) της Σύμβασης. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων δεν υπέστη καμία σημαντική βλάβη λόγω των ακόλουθων γεγονότων: ο προσφεύγων καταδικάστηκε σε χρηματική ποινή ποσού όχι ιδιαίτερος υψηλού. Η προσφυγή του δεν εγείρει θέματα γενικού συμφέροντος και δεν φανερώνει την ύπαρξη ενός συστημικού προβλήματος που να επηρεάζει και άλλα πρόσωπα πλην του ιδίου. Η υπόθεση υποβλήθηκε σε τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας, ενώ και το Εφετείο και ο Άρειος Πάγος έχουν ήδη εξετάσει, σύμφωνα με τον ίδιο τον προσφεύγοντα, τις αιτιάσεις που αυτός προβάλλει τώρα ενώπιον του Δικαστηρίου.

29. Ο προσφεύγων δεν υποβάλλει παρατηρήσεις σχετικά με το θέμα αυτό.

30. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι σύμφωνα με το άρθρο 35§3 (β) της Σύμβασης, όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο υπ' αρ. 14, που τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιουνίου 2010: «3. Το Δικαστήριο κηρύσσει απαράδεκτη οποιαδήποτε ατομική προσφυγή που υποβάλλεται δυνάμει του

άρθρου 34, όταν εκτιμά ότι: (...) β. ο προσφεύγων δεν έχει υποστεί σημαντική βλάβη, εκτός εάν ο σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου, όπως αυτά ορίζονται από τη Σύμβαση και τα Πρωτοκολλά της, απαιτεί την εξέταση της προσφυγής επί της ουσίας και υπό την προϋπόθεση ότι δεν μπορεί να απορριφθεί για τον λόγο αυτό καμία υπόθεση η οποία δεν έχει εξεταστεί δεόντως από εσωτερικό δικαστήριο».

31. Ο νέος όρος του παραδεκτού που εκπορεύεται από την αρχή *de minimis non curat praetor*, παραπέμπει στην ιδέα ότι η παραβίαση ενός δικαιώματος, ανεξαρτήτως της πραγματικότητας της από αυστηρώς νομικής πλευράς, θα πρέπει να αγγίζει ένα ελάχιστο όριο βαρύτητας ώστε να δικαιολογείται η εξέτασή της από ένα διεθνές δικαστήριο (*Korolev κατά Ρωσίας* (απόφαση), αρ. 25551/05, 1^η Ιουλίου 2010). Η εκτίμηση του ορίου αυτού είναι από τη φύση της σχετική και εξαρτάται από τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης. Η κρίση αυτή θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της τόσο την υποκειμενική αντίληψη του προσφεύγοντος όσο και το διακύβευμα της διαφοράς από αντικειμενική άποψη (*Gagliano Giorgi κατά Ιταλίας*, αρ. 23563/07, §55, 6 Μαρτίου 2012).

32. Σύμφωνα με τα κριτήρια που εξάγονται από τη νομολογία του επί του θέματος, το Δικαστήριο θεωρεί ότι προκειμένου να ελέγξει το αν η παραβίαση ενός δικαιώματος αγγίζει το ελάχιστο όριο βαρύτητας, πρέπει να λάβει υπόψη του ιδίως τα ακόλουθα στοιχεία: τη φύση του φερόμενου ως παραβιασθέντος δικαιώματος, τη σοβαρότητα της επίπτωσης της επικαλούμενης παραβίασης στην άσκηση ενός δικαιώματος και/ή τις ενδεχόμενες επιπτώσεις της παραβίασης στην προσωπική κατάσταση του προσφεύγοντος (*Giusti κατά Ιταλίας*, αρ. 13175/03, §34, 18 Οκτωβρίου 2011 και προαναφερθείσα *Gagliano Giorgi κατά Ιταλίας*, §56).

33. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι ο προσφεύγων διώχθηκε για διάφορα αδικήματα του ποινικού κώδικα και καταδικάστηκε από το Πλημμελειοδικείο με ποινή φυλάκισης έντεκα μηνών, η οποία μετατράπηκε σε χρηματική ποινή 1.452 ευρώ, και στο ποσό

αυτό προστέθηκαν 548 ευρώ για δικαστική δαπάνη. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει επίσης ότι ο προσφεύγων καταδικάστηκε ερήμην και δεν είχε ποτέ την δυνατότητα να υπερασπίσει τον εαυτό του επί της ουσίας, δεδομένου ότι το Εφετείο απέρριψε την έφεσή του ως εκπρόθεσμη. Τέλος, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι εξέδωσε πρόσφατα ορισμένες αποφάσεις σχετικές με την Ελλάδα που αφορούσαν προβλήματα νομιμότητας στην επίδοση διαφόρων δικαστικών πράξεων και αποφάσεων: *Elyasin κατά Ελλάδας*, αρ. 46929/06, 28 Μαΐου 2009, *Rorovitsi κατά Ελλάδας*, αρ. 53451/07, 14 Ιανουαρίου 2010 και *Δράκος κατά Ελλάδας*, αρ. 48289/07, 13 Ιανουαρίου 2011.

34. Το Δικαστήριο συμπεραίνει στην παρούσα υπόθεση ότι δεν πληρείται ο πρώτος όρος του άρθρου 35 §3 (β), δηλαδή η απουσία σημαντικής βλάβης του προσφεύγοντος. Επομένως, η ένσταση της Κυβέρνησης θα πρέπει να απορριφθεί.

3. Συμπέρασμα

35. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η προσφυγή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 §3 (α). Το Δικαστήριο κρίνει επίσης ότι δεν αντίκειται σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως, πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Ως προς την ουσία

36. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι ο προσφεύγων γνώριζε ότι εκκρεμούσε εναντίον του ποινική διαδικασία από το 1994. Καθώς είχε αλλάξει διεύθυνση, έπρεπε να το είχε δηλώσει χωρίς καθυστέρηση στην Εισαγγελία, ενώ αυτός περίμενε να περάσουν δώδεκα χρόνια από την σύνταξη του κατηγορητηρίου και δέκα χρόνια μετά την πρωτόδικη απόφαση. Επομένως, είναι φανερό ότι ενώ γνώριζε ότι υπήρχε ποινική διαδικασία εναντίον του και είχε ήδη παρουσιάσει την υπεράσπισή του, αδιαφόρησε για την εξέλιξη της διαδικασίας αυτής. Επομένως, ο προσφεύγων δεν τήρησε την υποχρέωσή να δηλώσει κάθε μεταβολή

διεύθυνσης σύμφωνα με το άρθρο 273§1 (γ), πράγμα που είχε ως αποτέλεσμα να επιδοθούν εγκύρως στην διεύθυνση που είχε δηλώσει αρχικά όλα τα έγγραφα της ανάκρισης καθώς και η απόφαση.

37. Ο προσφεύγων απαντά ότι το ότι είχε παρουσιάσει την υπεράσπισή του στις 16 Μαρτίου και 27 Απριλίου 1994 ενώπιον των αρχών που διεξήγαν την προκαταρκτική εξέταση και την ανάκριση δεν σημαίνει ότι ήξερε ότι θα κατέληγαν στην παραπομπή του σε δίκη. Αναφέρει ότι δεν εκπροσωπούνταν από δικηγόρο και ότι παρόλο που ενημερώθηκε για τα δικαιώματα υπεράσπισής του, δεν είχε αναφερθεί τίποτε σχετικό με την επίδοση των εγγράφων και την δήλωση που έπρεπε να κάνει σε περίπτωση αλλαγής διεύθυνσης. Ο προσφεύγων επιμένει ότι η Εισαγγελία έπρεπε να επιδώσει την κλήση και την απόφαση στην διεύθυνση που είχε υποδείξει, στην οδό Ευπαλίνου 9, και όχι στο Δημαρχείο Αθηνών, πόλης με εκατοντάδες χιλιάδες κατοίκους.

38. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι τα ελληνικά δικαστήρια δεν εξέτασαν εάν υπήρχε άλλη γνωστή στις αρχές διεύθυνση, δηλαδή η επαγγελματική του διεύθυνση, στην οποία του είχαν επιδοθεί έγγραφα σχετικά με άλλες υποθέσεις που τον αφορούσαν την ίδια περίοδο. Ο προσφεύγων κατηγορεί επίσης τον Άρειο Πάγο ότι ερμήνευσε με υπερβολικά φορμαλιστικό τρόπο την οικεία νομοθεσία και του στέρησε έτσι το δικαίωμά του να εξεταστεί εκ νέου η ουσία της υπόθεσής του παρουσία του.

39. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το «δικαίωμα σε δικαστήριο», σημαντική πτυχή του οποίου αποτελεί το δικαίωμα πρόσβασης [σε δικαστήριο], δεν είναι απόλυτο και προσφέρεται σε περιορισμούς που γίνονται δεκτοί σιωπηρώς, ιδίως ως προς τις προϋποθέσεις του παραδεκτού μιας προσφυγής, αφού από την φύση του απαιτεί μια ρύθμιση από το Κράτος, το οποίο έχει ορισμένη διακριτική ευχέρεια ως προς το θέμα αυτό. Ωστόσο, οι περιορισμοί αυτοί δεν μπορούν να περιορίζουν την ανοιχτή πρόσβαση ενός πολίτη σε δικαστήριο κατά τέτοιο τρόπο ή σε τέτοιο σημείο

που το δικαίωμα αυτό να περιορίζεται στην ίδια του την ουσία. Τέλος, οι περιορισμοί αυτοί δεν είναι σύμφωνοι με το άρθρο 6§1 παρά μόνον εάν αποσκοπούν σε νόμιμο σκοπό και εάν υπάρχει εύλογη σχέση αναλογίας μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και του επιδιωκόμενου σκοπού (βλ. μεταξύ άλλων, *Gallego S.A. κατά Ισπανίας*, 19 Φεβρουαρίου 1998, §34, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-I, *Λιακοπούλου κατά Ελλάδα*, αρ. 20627/04, §17, 24 Μαΐου 2006, προαναφερθείσα *Elyasin κατά Ελλάδα*, §26).

40. Εξάλλου, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διευκρινίσει ότι η εμφάνιση του κατηγορουμένου έχει πρωτεύουσα σημασία τόσο λόγω του δικαιώματός του να ακουστεί όσο και λόγω της ανάγκης ελέγχου της ακρίβειας των δηλώσεών του και αντιπαραβολής τους με τους ισχυρισμούς του θύματος, τα συμφέροντα του οποίου πρέπει να προστατευτούν, καθώς και με τους ισχυρισμούς των μαρτύρων. Μια διαδικασία που γίνεται απουσία του κατηγορουμένου δεν είναι εξαιτίας αυτού του λόγου, ασυμβίβαστη με το άρθρο 6της Σύμβασης εάν ο κατηγορούμενος πετύχει μεταγενέστερα την εκδίκαση της υπόθεσης εκ νέου από δικαστήριο που θα εξετάσει, αφού ακουστεί ο ίδιος, το βάσιμο των κατηγοριών ως προς το πραγματικό και ως προς το δίκαιο (*Colozza κατά Ιταλίας*, 12 Φεβρουαρίου 1985, §29, σειρά Α αρ. 89, *Medenica κατά Ελβετίας*, 14 Ιουνίου 2001, αρ. 20491/92, §54, CEDH 2001-VI).

41. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο επισημαίνει πρώτον ότι το ελληνικό καθεστώς επίδοσης σε πρόσωπα «αγνώστου διαμονής» αποσκοπεί στην ασφάλεια δικαίου και δεν είναι καθαυτό ασυμβίβαστο προς τις απαιτήσεις της δίκαιης δίκης (προαναφερθείσες *Elyasin* και *Δράκος*, §§30 και 36 αντίστοιχα). Εν προκειμένω θα πρέπει επίσης να κριθεί εάν η εφαρμογή του στην υπό κρίση υπόθεση στέρησε ή όχι τον προσφεύγοντα από το δικαίωμά πρόσβασης σε δικαστήριο.

42. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι το άρθρο 273 §1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προβλέπει ρητώς ότι κάθε μεταβολή διεύθυνσης του

κατηγορουμένου πρέπει να δηλωθεί εγγράφως στον Εισαγγελέα που κίνησε την ποινική δίωξη ή ενώπιον του Εισαγγελέα του Δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η υπόθεση. Ωστόσο, στην υπό κρίση υπόθεση, ο προσφεύγων δεν συμμορφώθηκε προς την υποχρέωση αυτή, ενώ είχε ήδη εξεταστεί και είχε καταθέσει παρατηρήσεις για την υπεράσπισή του στις 16 Μαρτίου και 27 Απριλίου 1994, στα πλαίσια ανάκρισης της σχετικής ποινικής διαδικασίας. Με άλλα λόγια, ήξερε ότι είχε κινηθεί ποινική διαδικασία εναντίον του (προαναφερθείσα, *Δράκος* §37).

43. Το Δικαστήριο επισημαίνει έτσι ότι η υπόθεση αυτή διαφέρει σαφώς από την υπόθεση *Popovitsi κατά Ελλάδας*, (53451/07, 14 Ιανουαρίου 2010) στην οποία το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η άρνηση του αρμόδιου δικαστηρίου να κηρύξει άκυρη την καταδικαστική απόφαση που είχε κοινοποιηθεί στην προσφεύγουσα ως «αγνώστου διαμονής», είχε παραβιάσει το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο. Πράγματι, στην υπόθεση αυτή, η προσφεύγουσα, σε κανένα στάδιο της διαδικασίας επί της ουσίας δεν είχε λάβει γνώση της ποινικής δίωξης που είχε ασκηθεί εναντίον της (προαναφερθείσα *Popovitsi*, §20). Συνεπώς, σε αντίθεση προς την παρούσα υπόθεση, η προσφεύγουσα στην υπόθεση *Popovitsi* δεν υποχρεούνταν, σύμφωνα με το άρθρο 273 §1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, να ενημερώσει τον Εισαγγελέα για την ενδεχόμενη αλλαγή του τόπου διαμονής της (προαναφερθείσα, *Δράκος*, §38).

44. Το Δικαστήριο δεν μπορεί να συμφωνήσει με το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι δεν είχε την εποχή εκείνη δικηγόρο για να τον συμβουλέψει, πολύ περισσότερο αφού ο ίδιος παραδέχεται ότι συμμετείχε σε άλλες διαδικασίες που διεξήγοντο ενώπιον άλλων δικαστηρίων και που εκκρεμούσαν την ίδια περίοδο. Επομένως, τίποτε δεν τον απάλλασσε από την υποχρέωσή του να ενημερώσει τον αρμόδιο εισαγγελέα για τη νέα του διεύθυνση, όπως το προέβλεπε ρητώς ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας (προαναφερθείσα, *Δράκος*, §39). Αφού δεν είχε γίνει μια τέτοια ενέργεια, ο δικαστικός επιμελητής ευλόγως συμπέρανε ότι ο προσφεύγων είχε

μετακομίσει σε άγνωστη διεύθυνση όταν πήγε να του κοινοποιήσει την κλήση, και στην συνέχεια, την καταδικαστική απόφαση. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι όταν ο δικαστικός επιμελητής πήγε στην οδό Ευπαλίνου αρ. 9, για να επιδώσει στον προσφεύγοντα την κλήση, διαπίστωσε ότι ούτε ο προσφεύγων ούτε κάποιο μέλος της οικογένειάς του δεν κατοικούσε στην διεύθυνση αυτή. Ωστόσο, εάν απαγορευόταν στην Εισαγγελία να κάνει χρήση της διαδικασίας επίδοσης που εφαρμόζεται στα πρόσωπα «αγνώστου διαμονής» όταν κλητεύει κατηγορούμενους που άλλαξαν εντωμεταξύ διεύθυνση χωρίς να την ενημερώσουν, αυτό θα ισοδυναμούσε με εξαναγκασμό της Εισαγγελίας να αναζητά μάταια άτομα που φυγόδικούν για μεγάλα χρονικά διαστήματα, πράγμα που κινδυνεύει να επιφέρει την παραγραφή του αδικήματος. Και είναι αυτό που θα είχε συμβεί στην υπό κρίση υπόθεση, αφού εάν το Εφετείο είχε κάνει δεκτό το αίτημα του προσφεύγοντος για επανεκδίκαση της υπόθεσής του, αφού δεν θα μπορούσε να είχε εξετάσει την υπόθεση στη ουσία της επειδή τα επίδικα αδικήματα θα είχαν παραγραφεί.

45. Κατόπιν των ανωτέρω, το Δικαστήριο κρίνει ότι το Εφετείο Αθηνών δεν επέδειξε υπερβολική αυστηρότητα κηρύσσοντας εκπρόθεσμη την έφεση του προσφεύγοντος. Η υποχρέωση που προβλέπεται από το άρθρο 273 §1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας δεν του επέβαλε δυσανάλογη υποχρέωση και θα μπορούσε εύκολα να την εκπληρώσει. Θα μπορούσε δηλαδή να επιδείξει μια ελάχιστη επιμέλεια κατά την διάρκεια της σχετικής διαδικασίας και να συμμορφωθεί προς την υποχρέωση του άρθρου 273 §1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

46. Συνεπώς, η εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση του καθεστώτος επίδοσης δικαστικών πράξεων και αποφάσεων σε πρόσωπα «αγνώστου διαμονής» και η απόρριψη της έφεσης του προσφεύγοντος ως εκπρόθεσμης δεν παραβίασαν το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο.

47. Επομένως, δεν υπήρξε παραβίαση των διατάξεων του άρθρου 6 που επικαλείται ο προσφεύγων.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή
2. *Αποφαίνεται* ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 της Σύμβασης.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 24 Οκτωβρίου 2013, σύμφωνα με το άρθρο 77 §§2 και 3 του Κανονισμού.

Ο Γραμματέας
Søren Nielsen

Η Πρόεδρος
Isabelle Berro-Lefèvre

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο
Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα